కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ చతుర్థ కాణ్డే పఞ్చమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఉతో త ఇషవే నమః। నమస్తే అస్తు ధన్వనే బాహుభ్యాముత తే నమః॥ యా త ఇషుః శివతమా శివం బభూవ తే ధనుః। శివా శరవ్యా యా తవ తయా నో రుద్ర మృడయ॥ యా తే రుద్ర శివా తనూరఘోరాఽపాపకాశినీ। తయా నస్తనువా శంతమయా గిరిశన్తాఽభి చాకశీహి॥ యామిషుం గిరిశన్త హస్తే [౧] బిభర్ష్యస్తవే। శివాం గిరిత్ర తాం కురు మా హిగ్ంసీః పురుషం జగత్॥ శివేన వచసా త్వా గిరిశాఽచ్ఛా వదామసి। యథా నః సర్వమిజ్జగదయక్ష్మగ్ం సుమనా అసత్॥ అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో దైవ్యో భిషక్। అహీగ్శ్చ సర్వాఞ్జంభయన్థ్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః॥ అసౌ యస్తామ్రో అరుణ ఉత బభ్రుః సుమఙ్గలః। యే చేమాగ్ం రుద్రా అభితో దిక్షు [౨] శ్రితాః సహస్రశోఽవైషాగ్ం హేడ ఈమహే॥ అసౌ యోఽవసర్పతి నీలగ్రీవో విలోహితః। ఉతైనం గోపా అదృశన్నదృశన్నుదహార్యః। ఉతైనం విశ్వా భూతాని స దృష్టో మృడయాతి నః॥ నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మీఢుషే। అథో యే అస్య సత్వానోఽహం తేభ్యోఽకరం నమః॥ ప్ర ముఞ్చ ధన్వనస్త్వముభయోరార్త్నియోర్జ్యామ్। యాశ్చ తే హస్త ఇషవః [౩] పరా తా భగవో వప॥ అవతత్య ధనుస్త్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే। నిశీర్య శల్యానాం ముఖా శివో నః సుమనా భవ॥ విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాగ్ం ఉత। అనేశన్నస్యేషవ ఆభురస్య నిషఙ్గథిః॥ యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః। తయాఽస్మాన్ విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయా పరి బ్భుజ॥ నమస్తే అస్త్వాయుధాయాఽనాతతాయ ధృష్ణవే। ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే॥ పరి తే ధన్వనో హేతిరస్మాన్వృణక్తు విశ్వతః। అథో య ఇషుధిస్తవాఽఽరే అస్మన్ని

ధేహి తమ్॥[౪]

*హస్తే దక్షిషవ ఉభాభ్యాం ద్వావిగ్ంశతిశ్చ॥**4.5.1**॥*

నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాం చ పతయే నమో నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః పశూనాం పతయే నమో నమః సస్పిఞ్జరాయ త్విషీమతే పథీనాం పతయే నమో నమో బభ్లుశాయ వివ్యాధినేఽన్నానాం పతయే నమో నమో హరికేశాయోపవీతినే పుష్టానాం పతయే నమో నమో భవస్య హేత్యై జగతాం పతయే నమో నమో రుద్రాయాఽఽతతావినే క్షేత్రాణాం పతయే నమో నమః సూతాయాఽహన్త్యాయ వనానాం పతయే నమో నమో [౫] రోహితాయ స్థపతయే వృక్షాణాం పతయే నమో నమో మన్త్రిణే వాణిజాయ కక్షాణాం పతయే నమో నమో భువన్తయే వారివస్కృతాయౌషధీనాం పతయే నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయాఽఽక్రన్దయతే పత్తీనాం పతయే నమో నమః కృత్స్నవీతాయ ధావతే సత్వనాం పతయే నమః॥[౬]

*వనానాం పతయే నమో నమ ఏకాన్న త్రిగ్ంశచ్చ॥**4.5.2**॥*

నమః సహమానాయ నివ్యాధిన ఆవ్యాధినీనాం పతయే నమో నమః కకుభాయ నిషఙ్గిణే స్తేనానాం పతయే నమో నమో నిషఙ్గిణ ఇషుధిమతే తస్కరాణాం పతయే నమో నమో వఞ్చతే పరివఞ్చతే స్తాయూనాం పతయే నమో నమో నిచేరవే పరిచరాయాఽరణ్యానాం పతయే నమో నమః సృకావిభ్యో జిఘాగ్ంసద్భ్యో ముష్ణతాం పతయే నమో నమోఽసిమద్భ్యో నక్తం చరద్భ్యః ప్రకృన్తానాం పతయే నమో నమ ఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ కులుఞ్చానాం పతయే నమో నమ [౭] ఇషుమద్భ్యో ధన్వావిభ్యశ్చ వో నమో నమ ఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానేభ్యశ్చ వో నమో నమ ఆయచ్ఛద్భ్యో విసృజద్భ్యశ్చ వో నమో నమోఽస్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చ వో నమో నమ ఆసీనేభ్యః శయానేభ్యశ్చ వో నమో నమః

స్వపద్భ్యో జాగ్రద్భ్యశ్చ వో నమో నమస్తిష్ఠద్భ్యో ధావద్భ్యశ్చ వో నమో నమః సభాభ్యః
సభాపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చ వో నమః||[౮]
*కులుఞ్చానాం పతయే నమో నమోఽశ్వపతిభ్యస్త్రీణి చ||**4.5.3**||*

నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యన్తీభ్యశ్చ వో నమో నమ ఉగణాభ్యస్తృగ్ంహతీభ్యశ్చ వో నమో
నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో
గణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో నమో నమో
మహద్భ్యః క్షుల్లకేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథిభ్యోఽరథేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథేభ్యో [౯]
రథపతిభ్యశ్చ వో నమో నమః సేనాభ్యః సేనానిభ్యశ్చ వో నమో నమః క్షత్తృభ్యః
సంగ్రహీతృభ్యశ్చ వో నమో నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో నమో నమః కులాలేభ్యః
కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో నమః పుఞ్జిష్టేభ్యో నిషాదేభ్యశ్చ వో నమో నమ ఇషుకృద్భ్యో
ధన్వకృద్భ్యశ్చ వో నమో నమో మృగయుభ్యః శ్వనిభ్యశ్చ వో నమో నమః శ్వభ్యః
శ్వపతిభ్యశ్చ వో నమః||[౧౦]
*రథేభ్యః శ్వపతిభ్యశ్చ ద్వే చ||**4.5.4**||*

నమో భవాయ చ రుద్రాయ చ నమః శర్వాయ చ పశుపతయే చ నమో నీలగ్రీవాయ చ
శితికణ్ఠాయ చ నమః కపర్దినే చ వ్యుప్తకేశాయ చ నమః సహస్రాక్షాయ చ శతధన్వనే చ
నమో గిరిశాయ చ శిపివిష్టాయ చ నమో మీఢుష్టమాయ చేషుమతే చ నమో హ్రస్వాయ
చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షీయసే చ నమో వృద్ధాయ చ సంవృధ్వనే చ
[౧౧] నమో అగ్రియాయ చ ప్రథమాయ చ నమ ఆశవే చాఽజిరాయ చ నమః
శీఘ్రియాయ చ శీభ్యాయ చ నమ ఊర్మ్యాయ చాఽవస్వన్యాయ చ నమః స్రోతస్యాయ
చ ద్వీప్యాయ చ||[౧౨]

సంవృధ్వనే చ పఞ్చవిగ్ంశతిశ్చ॥4.5.5॥

నమో జ్యేష్ఠాయ చ కనిష్ఠాయ చ నమః పూర్వజాయ చాఽపరజాయ చ నమో మధ్యమాయ చాఽపగల్భాయ చ నమో జఘన్యాయ చ బుధ్నియాయ చ నమః సోభ్యాయ చ ప్రతిసర్యాయ చ నమో యామ్యాయ చ క్షేమ్యాయ చ నమ ఉర్వర్యాయ చ ఖల్యాయ చ నమః శ్లోక్యాయ చాఽవసాన్యాయ చ నమో వన్యాయ చ కక్ష్యాయ చ నమః శ్రవాయ చ ప్రతిశ్రవాయ చ [౧౩] నమ ఆశుషేణాయ చాఽఽశురథాయ చ నమః శూరాయ చాఽవభిన్దతే చ నమో వర్మిణే చ వరూథినే చ నమో బిల్మినే చ కవచినే చ నమః శ్రుతాయ చ శ్రుతసేనాయ చ॥[౧౪]

ప్రతిశ్రవాయ చ పఞ్చవిగ్ంశతిశ్చ॥4.5.6॥

నమో దున్దుభ్యాయ చాఽఽహనన్యాయ చ నమో ధృష్ణవే చ ప్రమృశాయ చ నమో దూతాయ చ ప్రహితాయ చ నమో నిషఙ్గిణే చేషుధిమతే చ నమస్తీక్ష్ణేషవే చాఽఽయుధినే చ నమః స్వాయుధాయ చ సుధన్వనే చ నమః స్రుత్యాయ చ పథ్యాయ చ నమః కాట్యాయ చ నీప్యాయ చ నమః సూద్యాయ చ సరస్యాయ చ నమో నాద్యాయ చ వైశన్తాయ చ [౧౫] నమః కూప్యాయ చాఽవట్యాయ చ నమో వర్ష్యాయ చాఽవర్ష్యాయ చ నమో మేఘ్యాయ చ విద్యుత్యాయ చ నమ ఈధ్రియాయ చాఽఽతప్యాయ చ నమో వాత్యాయ చ రేష్మియాయ చ నమో వాస్తవ్యాయ చ వాస్తుపాయ చ॥[౧౬]

వైశన్తాయ చ త్రిగ్ంశచ్చ॥4.5.7॥

నమః సోమాయ చ రుద్రాయ చ నమస్తామ్రాయ చాఽరుణాయ చ నమః శఙ్గాయ చ పశుపతయే చ నమ ఉగ్రాయ చ భీమాయ చ నమో అగ్రేవధాయ చ దూరేవధాయ చ

నమో హన్త్రే చ హనీయసే చ నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యో నమస్తారాయ నమః శంభవే చ
మయోభవే చ నమః శంకరాయ చ మయస్కరాయ చ నమః శివాయ చ శివతరాయ చ
[౧౭] నమస్తీర్థ్యాయ చ కూల్యాయ చ నమః పార్యాయ చాఽవార్యాయ చ నమః
ప్రతరణాయ చోత్తరణాయ చ నమ ఆతార్యాయ చాఽఽలాద్యాయ చ నమః శష్ప్యాయ చ
ఫేన్యాయ చ నమః సికత్యాయ చ ప్రవాహ్యాయ చ॥[౧౮]

*శివతరాయ చ త్రిగ్ంశచ్చ॥**4.5.8**॥*

నమ ఇరిణ్యాయ చ ప్రపథ్యాయ చ నమః కిగ్ంశిలాయ చ క్షయణాయ చ నమః కపర్దినే
చ పులస్తయే చ నమో గోష్ఠ్యాయ చ గృహ్యాయ చ నమస్తల్ప్యాయ చ గేహ్యాయ చ
నమః కాట్యాయ చ గహ్వరేష్ఠాయ చ నమో హ్రదయ్యాయ చ నివేష్ప్యాయ చ నమః
పాగ్ంసవ్యాయ చ రజస్యాయ చ నమః శుష్క్యాయ చ హరిత్యాయ చ నమో లోప్యాయ
చోలప్యాయ చ [౧౯] నమ ఊర్వ్యాయ చ సూర్మ్యాయ చ నమః పర్ణ్యాయ చ
పర్ణశద్యాయ చ నమోఽపగురమాణాయ చాఽభిఘ్నతే చ నమ ఆక్ఖిదతే చ ప్రక్ఖిదతే చ
నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో నమో విక్షీణకేభ్యో నమో విచిన్వత్కేభ్యో నమ
ఆనిర్హతేభ్యో నమ ఆమీవత్కేభ్యః॥[౨౦]

*ఉలప్యాయ చ త్రయస్త్రిగ్ంశచ్చ॥**4.5.9**॥*

ద్రాపే అన్ధసస్పతే దరిద్రన్నీలలోహిత। ఏషాం పురుషాణామేషాం పశూనాం మా భేర్మాఽరోమో
ఏషాంకించనాఽఽమమత్॥ యా తే రుద్ర శివా తనూః శివా విశ్వాహభేషజీ। శివా రుద్రస్య
భేషజీ తయా నో మృడ జీవసే॥ ఇమాగ్ం రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ
ప్రభరామహే మతిమ్। యథా నః శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మి-
[౨౧] న్ననాతురమ్॥ మృడా నో రుద్రోత నో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమ

తే। యచ్ఛం చ యోశ్చ మనురాయజే పితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీతౌ॥ మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షితమ్। మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తనువో [౨౨] రుద్ర రీరిషః॥ మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః। వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥ ఆరాత్తే గోఘ్న ఉత పూరుషఘ్నే క్షయద్వీరాయ సుమ్నమస్మే తే అస్తు। రక్షా చ నో అధి చ దేవ బ్రూహ్యధా చ నః శర్మ యచ్ఛ ద్విబర్హాః॥ స్తుహి [౨౩] శ్రుతం గర్తసదం యువానం మృగం న భీమముపహత్నుముగ్రమ్। మృడా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో అన్యం తే అస్మన్ని వపన్తు సేనాః॥ పరి ణో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు పరి త్వేషస్య దుర్మతిరఘాయోః। అవ స్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృడయ॥ మీఢుష్టమ శివతమ శివో నః సుమనా భవ। పరమే వృక్ష ఆయుధం నిధాయ కృత్తిం వసాన ఆ చర పినాకం [౨౪] బిభ్రదా గహి॥ వికిరిద విలోహిత నమస్తే అస్తు భగవః। యాస్తే సహస్రగ్ం హేతయోఽన్యమస్మన్ని వపన్తు తాః॥ సహస్రాణి సహస్రధా బాహువోస్తవ హేతయః। తాసామీశానో భగవః పరాచీనా ముఖా కృధి॥[౨౫]

*అస్మిగ్గ్ స్తనువః స్తుహి పినాకమేకాన్న త్రిగ్ంశచ్చ॥**4.5.10**॥*

సహస్రాణి సహస్రశో యే రుద్రా అధి భూమ్యామ్। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి॥ అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షే భవా అధి। నీలగ్రీవాః శితికణ్ఠాః శర్వా అధః క్షమాచరాః॥ నీలగ్రీవాః శితికణ్ఠా దివగ్ం రుద్రా ఉపశ్రితాః। యే వృక్షేషు సస్పిఞ్జరా నీలగ్రీవా విలోహితాః। యే భూతానామధిపతయో విశిఖాసః కపర్దినః। యే అన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబతో జనాన్। యే పథాం పథిరక్షయ ఐలబృదా యవ్యుధః। యే తీర్థాని [౨౬] ప్రచరన్తి సృకావన్తో నిషఙ్గిణః। య ఏతావన్తశ్చ భూయాగ్ంసశ్చ దిశో రుద్రా వితస్థిరే। తేషాగ్ం

సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి॥ నమో రుద్రేభ్యో యే పృథివ్యాం యేఽన్తరిక్షే యే దివి యేషామన్నం వాతో వర్షమిషవస్తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాస్తేభ్యో నమస్తే నో మృడయన్తు తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వో జమ్భే దధామి॥ [౨౭]

*తీర్థాని యశ్చ షట్చ॥**4.5.11**॥*

*నమస్తే రుద్ర నమో హిరణ్యబాహవే నమః సహమానాయ నమ ఆవ్యాధినీభ్యో నమో భవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమో దున్దుభ్యాయ నమః సోమాయ నమ ఇరిణ్యాయ ద్రాపే సహస్రాణ్యేకాదశ॥**11**॥*

*నమస్తే రుద్ర నమో భవాయ ద్రాపో సప్తవిగ్ంశతిః॥**27**॥*

నమస్తే రుద్ర తం వో జంభే దధామి॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి చతుర్థ కాణ్డే పఞ్చమ ప్రశ్నః॥